

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 581/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Pojdák, Sv. Cyrila a Metoda 12, Nová Dedinka, IČO 30 849 551, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Tost/45/2021 zo 16. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu, základného práva nebyť stíhaný a pozbavený osobnej slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Tost/45/2021 zo 16. augusta 2021 **p r i j í m a** na ďalšie konanie.
2. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
3. Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 14. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „sťažnostný súd“) č. k. 5Tost/45/2021 zo 16. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie avizovaných základných práv, zrušil napadnuté uznesenie a aby ho prepustil na slobodu. Súčasne sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia a priznal mu náhradu trov konania, ktorú je najvyšší súd povinný vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti nálezu ústavného súdu na účet jeho právneho zástupcu.

2. Výzvou na odstránenie nedostatkov návrhu na začatie konania zo 6. októbra 2021 ústavný súd sťažovateľa vyzval, aby v lehote 7 dní od doručenia výzvy odstránil obsahové nedostatky návrhu na začatie konania, a to aby predložil kópiu právoplatného rozhodnutia, ktoré ústavnou sťažnosťou napáda. Sťažovateľ bol tiež upozornený, že v prípade, ak nedostatky návrhu neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

3. Podaním nazvaným „*Sprievodný list – doloženie listín doručeným ústavnému súdu*“ 7. októbra 2021 sťažovateľ doplnil ústavnú sťažnosť a predložil ústavnému súdu napadnuté uznesenie a tiež aj uznesenie Špecializovaného trestného súdu č. k. 12Tp/14/2021 zo 7. augusta 2021 (ďalej len „uznesenie špecializovaného trestného súdu“).

4. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh vyplýva nasledovný stav veci:

5. Uznesením vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021 zo 4. augusta 2021 bolo začaté trestné stíhanie a zároveň sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona.

6. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) podal 5. augusta 2021 návrh na vzatie sťažovateľa do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Uznesením špecializovaného trestného súdu bolo rozhodnuté podľa prvej vety § 72 ods. 3 Trestného poriadku o nevzatí sťažovateľa do väzby.

7. Proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu podal prokurátor podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku sťažnosť. Najvyšší súd na podklade avizovanej sťažnosti podľa § 194 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Trestného poriadku uznesenie špecializovaného trestného súdu zrušil a podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vzal sťažovateľa do väzby. Väzbu sťažovateľa najvyšší súd podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť. V rámci sťažnosti sa domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 dohovoru napadnutým uznesením. Sťažnostné námietky sťažovateľ koncentruje do viacerých okruhov.

9. Ako vyplýva z obsahu ústavnej sťažnosti, sťažovateľ identifikuje porušenie svojich základných práv v prvom rade v nedostatku dôvodnosti vzneseného obvinenia. Sťažovateľ je názoru, že obvinenie mu bolo vznesené nezákonne, na základe ničím nepreverených výpovedí dvoch spolupracujúcich obvinených. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na viaceré rozhodnutia ústavného súdu, Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a závery prokuratúry. Sťažovateľ argumentuje: *«Sťažnostný súd založil v právnom štáte absolútne nepripustný precedens, kedy na obvinenie osoby a jej následné vzatie do väzby postačuje úplne izolovaná, žiadnymi ďalšími dôkazmi nepotvrdená a ničím neverifikovaná výpoveď kajúcnikov, u ktorých nemožno bez dôsledného preverenia ich výpovedí vylúčiť, že svoju výpoveď „obchodujú“ za svoju beztrestnosť, neväzobné stíhanie, resp. zníženie trestu a OČTK až následne, v rozpore*

s ustanovením § 2 ods. 10 Trestného poriadku v čase, keď je osoba vo väzbe, dôveryhodnosť a pravdivosť pochybných výpovedí dokazovaním overujú. Takýto postup sťažnostného súdu legitimizuje používanie prostriedkov policajného štátu a zneužívanie väzby ako vyšetrovacej metódy a sankcie v rozpore s jej účelom. Ustálená judikatúra Ústavného súdu SR a ESLP obmedzenie osobnej slobody jednotlivca jeho väzobným stíhaním za tých okolností a podmienok, ako k tomu došlo v prípade sťažovateľa, nepozná, a to nepochybné predovšetkým z dôvodu, že takýmto spôsobom (obvinenie bez akýchkoľvek dôkazov iba na podklade ničím neoverených a žiadnymi materiálnymi dôkazmi nepotvrdených výpovedí kajúcnikov) možno inštitútom väzby obmedziť osobnú slobodu prakticky kohokoľvek a tým efektívne likvidovať nominantov politickej opozície tak, ako k tomu došlo práve v prípade sťažovateľa.»

10. Ďalšia sťažnostná argumentácia súvisí s odôvodnením napadnutého uznesenia. Sťažovateľ je názoru, že pozbavenie osobnej slobody nie je dostatočne odôvodnené. Sťažnostný súd sa podľa sťažovateľovej mienky nevysporiadal s relevantnými námietkami, ktoré objektivizoval vo vyjadrení k sťažnosti prokurátora proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu. V tejto súvislosti sťažovateľ uzaviera: „Arbitrárne závery sťažnostného súdu o existencii dôvodov kolúzneho väzby tak porušujú právo sťažovateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia a sú v hrubom rozpore s elementárnymi princípmi skutkovej a právnej logiky.“

11. V systematickej nadväznosti sťažovateľ ponúka názor o absencii väzobných dôvodov. Z ústavnej sťažnosti vyplýva: „Absolútne arbitrárne sú závery o existencii dôvodov kolúzneho väzby, ktoré sťažnostný súd opiera o dlhoročné pôsobenie sťažovateľa na pozícii štátneho tajomníka, pretože sťažnostný súd uvedené konštatuje bez toho, aby uviedol konkrétne skutočnosti správania sa sťažovateľa jednak v minulosti, jednak po tom, ako sa sťažovateľ už mesiac pred svojím obvinením o skutočnostiach, ktoré sú mu kladené za vinu, dozvedel medializovaním výpovedí kajúcnikov Suchobu a Imreczeho, a v neposlednom rade v priebehu desiatich dní po jeho prepustení sudcom pre prípravné konanie na slobodu, ktoré by nasvedčovali čo i len v hypotetickej rovine či v rovine indícií jeho kolúznemu jednaniu. Flagrantným porušovaním zásady neverejnosti prípravného konania orgánmi činnými v trestnom konaní únikom výpovedí spolupracujúcich obvinených, ktoré boli podkladom pre vznesenie obvinenia sťažovateľovi, vznikla situácia, kedy o tvrdeniach kajúcnikov proti sťažovateľovi mal vedomosť nie len sťažovateľ, ale prakticky celá verejnosť, pretože boli rozsiahlo medializované. Už približne jeden mesiac pred vznesením obvinenia sťažovateľovi sa teda dostali na verejnosť informácie (denník N, aktuality.sk a iné médiá) o vypočúvaní obvineného Suchobu a Imreczeho, pričom vo zverejnených informáciách z výsluchov bolo spomenuté aj meno sťažovateľa, pričom sťažovateľ dokonca médiám poskytol svoju reakciu na medializované tvrdenia. Napriek týmto skutočnostiam sťažovateľ preukázateľne nepodnikol žiadne také kroky, ktoré by vytvárali obavu z ovplyvňovania svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo iných potenciálnych kolúzných aktivít. Z vyššie uvedeného je nepochybné, že sťažovateľ mal odo dňa medializácie skutočností z prípravného konania dostatok času na to, aby konal kolúzne, preukázateľne tak však nekonal. Rovnako to platí aj od momentu jeho prepustenia zo zadržania sudcom pre prípravné konanie dňa 07.08.2021 do dňa jeho vzatia do väzby, pretože sťažovateľ sa úplne izoloval od spoločnosti s výnimkou dvoch stretnutí s obhajcom, návštevy lekára a notára, sa v danom medziodbóí preukázateľne venoval výlučne svojej rodine s dvoma maloletými deťmi.“ Sťažovateľ ďalej poukazuje na nedostatok konkrétnej a arbitrárnej napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o poukaz na charakter, povahu a závažnosť trestnej činnosti. V tomto smere sťažovateľ

formuluje názor o porušení zásady prezumpcie nevinu normatívne objektivizovanej v čl. 50 ods. 2 ústavy.

12. Nasledujúce argumentačné línie sa upínajú na nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o nahradenie väzby. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na deficit dôvodov nenahradenia väzby a formalistický prístup najvyššieho súdu. Podľa mienky sťažovateľa sťažnostný súd v predmetnej veci opomenul realizovať test proporcionality väzobného stíhania, čím zasiahol do jeho základných práv a slobôd.

13. V ďalšom obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľ prezentuje názor o absencii legitimity väzby. Väzba sťažovateľa nesleduje žiaden legitímny cieľ. Sťažovateľ uvádza: „*Legitimitu takéhoto cieľa možno vyvodit' výlučne na základe odôvodnenej obavy z marenia trestného konania. Väzba nesmie mať sankčnú povahu, ani byť prostriedkom na uľahčenie trestného konania, nesmie byť prostriedkom na dosiahnutie priznania obvineného a musí byť realizovaná iba v rozsahu nevyhnutnom pre dosiahnutie legitímneho cieľa bez toho, aby boli obmedzované ďalšie ústavné práva väznenej osoby, ktorých obmedzenie nie je pre dosiahnutie účelu väzby nevyhnutné. Všetky skutočnosti, na ktoré vo svojej argumentácii poukazuje sťažovateľ, obavu z kolúzneho jednania alebo pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom úplne vylučujú.*“

14. V závere sťažovateľ žiada ústavný súd o odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia. Sťažovateľ to dôvodí protiústavnosťou napadnutého uznesenia, pričom poukazuje na základné práva a slobody garantované ústavou, ako aj dohovorom.

15. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie, odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia a následne nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu, právo nebyť stíhaný a pozbavený slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 ústavy, právo na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 5 Tost 45/2021 zo dňa 16.08.2021, porušené bolo.

2) Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.08.2021, sp. zn. 5 Tost 45/2021, sa zrušuje.

3) Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje, aby sťažovateľa neodkladne prepustil z väzby na slobodu.

4) Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v lehote do 15 dní odo dňa doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti

(§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva základného práva podľa čl. 6 dohovoru napadnutým uznesením:

17. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 6 dohovoru napadnutým uznesením ústavný súd prioritne poukazuje na rozhodovaciu činnosť ESĽP. ESĽP jednoznačne vymedzil záver, že záruky normatívne objektivizované v čl. 6 dohovoru sa v „trestných“ veciach týkajú len konaní, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti“ obvinenia („*bien-fondé*“), a nevzťahujú sa na mnohé konania súvisiace s trestným stíhaním, ktorých predmetom nie je rozhodovanie o oprávnenosti obvinenia, t. j. rozhodovanie o vine a treste. Vychádzajúc z uvedeného, režimu čl. 6 dohovoru nepodlieha (okrem iného) rozhodovanie o väzbe (Neumeister c. Rakúsko z 26. júna 1968 a Matznetter c. Rakúsko z 10. novembra 1969). Procesné garancie pri súdnej kontrole väzby poskytuje čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (m. m. pozri napr. I. ÚS 103/2010, III. ÚS 195/2010, I. ÚS 696/2013, III. ÚS 202/2015, III. ÚS 277/2016, III. ÚS 622/2016, III. ÚS 799/2016, III. ÚS 714/2017, III. ÚS 118/2018, II. ÚS 48/2021, II. ÚS 123/2021, III. ÚS 194/2021).

18. Obdobne na to poukazuje judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje čl. 5 dohovoru (m. m. pozri napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07, III. ÚS 622/2016, III. ÚS 799/2016, III. ÚS 714/2017, II. ÚS 123/2021, III. ÚS 194/2021).

19. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde o odmietnutí ústavnej sťažnosti v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu zásady prezumpcie nevinu napadnutým uznesením:

20. Pokiaľ ide o námietku porušenia zásady prezumpcie nevinu napadnutým uznesením, ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti permanentne akcentuje, že zo zásady prezumpcie nevinu nevyplýva zákaz, aby s tými, proti ktorým sa vedie trestné konanie, nebolo možné zaobchádzať ako s obvinenými. Obvinení sú povinní strpieť určité obmedzenia, akými sú napríklad väzba a iné. Rôznorodé zákonné obmedzenia a opatrenia, ktoré sú obvinení povinní strpieť, respektíve rešpektovať, nenarušujú zásadu prezumpcie nevinu, keďže ich účelom nie je ani zistenie a ani vyhlásenie viny obvinených, t. j. nahradenie právoplatného odsudzujúceho rozsudku súdu (m. m. pozri napr. PL. ÚS 12/98, II. ÚS 243/06, I. ÚS 43/08, I. ÚS 212/08, II. ÚS 440/08, III. ÚS 523/2011).

21. Z uvedeného dôvodu rozhodol ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde o odmietnutí ústavnej sťažnosti v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu, základného práva nebyť stíhaný a pozbavený osobnej slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru napadnutým uznesením:

22. V časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a základného práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru ústavný súd nezistil dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých treba posúdiť v konaní vo veci samej. Z tohto dôvodu ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť vo vzťahu k namietaným porušeniam predmetných základných práv napadnutým uznesením na ďalšie konanie.

III.4. K odkladu vykonateľnosti napadnutého uznesenia:

23. Pokiaľ ide o odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, ústavný súd podotýka, že zmyslom avizovaného inštitútu je eliminovať stav, ktorý by podstatne ohrozil možnosť prijať účinné opatrenia na nápravu zisteného porušenia ústavnosti v prípade, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie. Ústavný súd akcentuje, že predmetný inštitút možno s poukazom na § 129 zákona o ústavnom súde aplikovať len v prípade, ak sú kumulatívne naplnené dve podmienky: Právnymi následkami napadnutého uznesenia by hrozila závažná ujma (i), pričom odklad vykonateľnosti rozhodnutia sa neprieči verejnému záujmu (ii).

24. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že skutkové pozadie predmetnej trestnej veci sa týka väčšieho počtu osôb, pričom ide o podozrenie zo závažnej trestnej činnosti. Z disponibilných podkladov predložených sťažovateľom ústavný súd nedospel k zisteniu takých skutočností, ktoré by mu umožnili bez pochybností konštatovať, že základné práva sťažovateľa sú ohrozené natoľko, že by to podstatne prevyšovalo záujem na dosiahnutí účelu trestného konania.

25. So zreteľom na uvedené po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nepovažuje ústavný súd dôvodnosť trestného stíhania za spochybnenú. Dôvody návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia uvedené sťažovateľom založené na kritike samotného faktu trestného stíhania nepovažuje ústavný súd za rozhodujúce. Súčasne je ústavný súd názoru, že neodložením vykonateľnosti napadnutého uznesenia nenastane stav, ktorý by v podstatnej miere ohrozil prijatie efektívneho opatrenia na nápravu porušenia ústavnosti v prípade, ak by ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel. Z avizovaných dôvodov ústavný súd nepovažoval za potrebné odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu